

Bol som zničený, na smrť zničený tým dlhým mučením; a keď mi konečne uvoľnili okovy a dovolili sedieť, cítil som, že ma opúšťajú smysly. Rozsudok, ukrutný rozsudok smrti, bol posledný zreteľný zvuk, ktorý doľahol k môjmu sluchu. Potom sa zdalo, že zvuk inkvizítorovho hlasu sa stráca v neurčitom šume, aký počúvame vo sne. Prebúdzať sa v mojej duši predstavu krútivého pohybu, azda následkom, sdrúženia predstav so zvukom mlynského kolesa. No len nakrátko, lebo hneď nato som už zasa nič nepočul.

Predsa som však ešte chvíľočku videl; videl som, no ohromne zväčšene, ústa sudcov oblečených v čierom. Videlo sa mi, že sú biele, belšie od listu, na ktorý píšem tieto slová a tenké priam do grotesknosti, tenké úsilím, ktorým vyslovovali svoje neúprosné slová a nezlomiteľné rozsudky opovrhujúce ľudskou biedou.

Videl som, ako rozhodnutie o mojom osude vychádzalo z týchto úst. Videl som ich skrivené výrečnosťou, ktorá plodí smrť. Videl som, ako sa pery formovali do slabík môjho mena a zachvel som sa, lebo zvuk nenasledoval. Okrem toho som videl, v niekoľkých sekundách šialenej hrôzy, temné a takmer nebadateľné chvenie tmavých závesov, ktoré obklopovaly steny miestnosti. A potom môj zrak zastal na siedmich vysokých svlecoch na stole. Vyzeraly ako milosrdenstvo a videly sa mi ako bieli štíhli anjeli, ktorí ma zachránia; odrazu sa však zmocnil môjho ducha smrteľný hnus a cítil som, ako sa zachvieva každý nerv v mojom tele, ako keby sa dotkol drôtu galvanickej batérie. Obrisy anjelov menily sa na beztvárých fantómov s plamennou hlavou, a pochopil som, že mi nepomôžu.

A tu sa vkradla do mojej duše ako krásna hudobná melódia, predstava sladkého odpočinku v hrobe. Prišla ukradomky a ticho a ako sa mi videlo, skôr ako sa stala úplne zreteľnou; ale v tom okamihu, ako sa jej môj duch úplne zmocnil, postavy sudcov ako by zárazkom stratili sa mi z očí. Štíhle sviece zmizly a ich plameň celkom zmizol. Zavládla čierna tma; zdalo sa, že celé vnímanie pohltit šialene sa rútiaci spád, ako keď duša klesá do podsvetia. Potom už bolo iba ticho, pokoj a noc.

Zamdlel som, ale nemôžem povedať, že by ma vedomie bolo celkom opustilo. Ani sa nepokúsím určiť, ani vylíčiť, čo z neho ostalo, predsa však viem, že sa celé nestratilo. Ani v najtvrdom sne, ani v delíriu, ani v mdlobe, ani v smrti a dokonca ani v hrobe je nie celkom stratené. Inak by človek nemal nádej na nesmrteľnosť. Keď sa prebúdame z tvrdého spánku, trháme jemné pavučiny sna. A predsa v nasledujúcom okamihu (taká krehká bola pavučina) nevieme sa rozpamätať na to, čo sa nám snívalo. Pri tom, keď sa človek vracia z mdlôb k životu, sú dva stavy: uvedenie si duševnej alebo duchovnej existencie a pocit fyzického jestvovania.

Vidí sa pravdepodobným, že keby sme po dosiahnutí druhého stavu mohli vyvolať dojmy prvého. zbadali by sme, že tieto dojmy sú olné spomienok, vyvázaných z hlbín onoho sveta. A čím je táto hlbina? Ako rozoznáme jej tieň od tieňov hrobu? Ale i keď dojmy prvého obdobia, ako som ich označil, nemôžu byť vyvolané našou vôľou, či predsa len neprichodia čo aj po dlhšom čase reholané a nevzbudzujú podivnenie nad svojim pôvodom?

Ten, kto nikdy nezamdlel, nevidí podivuhodné paláce a príserne povedomé tváre v rozžhavenom uhli. nevidí clivé príznaky plávajúce vzduchom, ktoré dáv nezbadá, nerozmýšľa o vóni neobyčajného kvetu, jeho mozog nie je rozvírený hudobnou kadenciou, ktorá nikdy predtým neupútala jeho pozornosť.

Boly okamihy, keď som veril v úspech svojej opätovnej snahy rozpamätať sa, svojho vážneho úsilia zachytiť dajaký prizrak tohoto stavu zdanlivej ničoty, do ktorej klesá moja duša. Boly veľmi krátke chvíľky,

keď som vyvolal spomienky, ktoré, ako mi neskôr jasne rozum dosvedčuje, mali bezpochyby vzťah iba k tomuto stavu zdanlivého bezvedomia.

Tieto preludy pamäti vravia neurčite o vysokých postavách, ktoré ma zdvihli a odnášali tíško dolu, stále dolu, až sa ma chytil príšerný závrat už len pri predstave tohoto nekonečného zostupu. Vracia o neurčitom pocite hrôzy v mojom srdci, vyvolanej jeho neprirodzeným zamĺknutím. Nasledoval náhle pocit nehybnosti všetkého; ako by tá, čo ma niesli — príšerný to sprievod — prekročili pri svojom zostupovaní hranice nekonečnosti a oddychovali v svojej úmornej námahe. Potom vyvolávam si v mysli predstavu čohosi rovného a hladkého; potom — všetko je šialenstvo, šialenstvo pamäti, zapodievať sa nedostupným.

Znenazdajky vrátili sa mi do duše pohyb a zvuk, búrlivý pohyb srdca a do môjho sluchu zvuk jeho tikotu. Potom prestávka, v ktorej všetko bola len pustá prázdnota. Potom zasa zvuk a pohyb a dotyk — pocit meravosti, ktorý mi prebiehal telom. Nato iba vedomie bytia bez myšlienky, stav, ktorý trval veľmi dlho. Potom odrazu myšlienka, mrazivá hrôza a usilovná snaha pochopiť skutočný stav. Potom dorážajúca túžba padnúť späť do bezvedomia. A konečne neočakávané prebudenie ducha a úspešný pokus pohnúť sa. A teraz jasné pripamätanie si vypočúvania, sudcov, tmavých závesov, rozsudku, slabosti a mdloby. Potom zas úplné zabudnutie všetkého, čo nasledovalo a čo sa mi iba neskôr po veľmi usilovnej snahe obnovilo v pamäti.

Až dosiaľ som nezatvoril oči. Cítil som, že ležím nespútaný horezračky. Vystrel som rukou. Klesla ťažko na čosi vlhké a tvrdé. Nechal som ju tam za chvíľu a snažil som sa predstaviť si, kde som a čím som. Túžil som, ale nemal som odvahy rozhladiť sa. Trpôl som pred prvým pohľadom na predmety, ktoré ma obklopujú. Ani som sa tak nebál pohľadu na čosi príšerné, ale desil som sa pred myšlienkou, že neuvidím celkom nič. Konečne s divným zúfalstvom v srdci som otvoril oči. Moje najhroznejšie predstavy sa potvrdily. Obklopovala ma temnota večnej noci. Lapal som vzduch. Zdalo sa mi, že obľudnosť tmy ma gniavi a dusí. Ovzdušie bolo neznesiteľne ťažké.

Ležal som až dosiaľ pokojne a usiloval som sa rozumne uvažovať. Rozpamätal som sa na postup inkvizície a snažil som sa, vychádzajúc odtiaľ, posúdiť svoj skutočný stav. Rozsudok bol vyrieknutý; zdalo sa mi, že odvtedy ubehol veľmi dlhý čas. Predsa však ani na okamih som nemyslel, že som naozaj mŕtvy. Taká predstava, napriek tomu, že o tom čítame v románoch, nerosnávala sa vôbec so skutočnosťou, ale kde a v akom položení som? Na smrť odsúdených zvykli upaľovať. Jedného práve páli v deň môjho vypočúvania. Poslali ma do žalára, aby som čakal budúce upaľovanie, ktoré sa možno bude konať až o niekoľko mesiacov? To, ako som hneď pochopil, nebolo možné. Bol veľký nedostatok obetí. Okrem toho môj žalár, ako všetky cely odsúdených v Toledě, mal kamennú dlažbu a nebol celkom tmavý.

Naraz strašná myšlienka vohnala mi krv prúdom k srdcu a na okamih som zasa upadol do bezvedomia. Keď som sa spamätal, vyskočil som veľmi prudko, každý nerv vo mne sa zachvieval. Šmátral som divoko rukami nad sebou i okolo seba všetkými smermi. Nedotkol som sa však ničoho, ale jednako som sa bál vykročiť, trasúc sa, že nad hlavou mi vyčnievajú múry hrobu. Pot mi vyvstal na celom tele a visel v ťažkých chladných kvapkách na čele. Muky neistoty sa staly konečne neznesiteľnými a vykročil som obozretne dopredu, s roztrhnutými rukami. Usilovne som upieral zrak, aby som sa rozhladel a zachytil aspoň slabú lúč svetla, pokročil som značne dopredu, ale stále iba tma a prázdnota. Dýchal som voľnejšie. Môj osud nebol pravdepodobne najkrutejší. (Pokračovanie.)

A teraz, kým som stále kráčať opatrne dopredu, vtieralo sa mi do mysli tisíce hmlistých povestí o hrôzach tohoto väzenia. Rozprávaly sa čudné veci o toledských väzeniach. Pokladal som ich vždy za rozprávky, ale za rozprávky čudné a veľmi strašidelné, ktoré sa rozprávajú iba šeptom. Vydali ma na smrť hladom v tomto podzemnom svete temnôt? Alebo aký osud, možno ešte ukrutnejší ma čakal? Poznal som pridobre svojich sudcov, aby som pochyboval, že východiskom bude iba smrť, smrť nezvyčajne ukrutná. Ja som rozmýšľal a znepokojoval sa iba jej spôsobom a časom kedy príde.

Moje roztriahnuté ruky sa stretly konečne s akousi pevnou prekážkou. Bol to kamenný múr, veľmi hladký, slizký, a ľadový. Šiel som popri ňom, kráčať som s obozretnou nedôverou, ktorou ma naplňaly niektoré staré povedačky. Tento postup mi však nijako neprospeľ k rozpoznaní rozmerov môjho väzenia, lebo som mohol v kolese obísť a vrátiť sa k miestu, odkiaľ som vyšiel, beztoho, aby som to rozoznal. Tak dokonale jednotvárný bol múr.

Hľadal som preto nôž, ktorý som mal vo vrecku, keď ma viedli do inkvizičnej siene; nebolo ho. Moje šaty zamenili za plášť z hrubej látky. Zamýšľal som vraziť nôž do daktorej škáry v múre, aby som označil miesto, odkiaľ som vyšiel. Prekážka, nech bola akokoľvek nepatrná, zdala sa mojej rozvírenej fantázii neprekonateľnou. Odtrhol som teda kus z kraja môjho plášťa a položil som ho po celej dĺžke v pravom uhle k stene. Tápať sa v tme okolo svojho väzenia, nemohol som obísť tento útržok na konci svojej cesty po väzení. Tak som si aspoň myslel. Ale nebral som do úvahy ani rozmery žalára, ani svoju slabosť. Kameň bol vlhký a klzký. Habkal som chvíľku dopredu, kým som sa nepotkol a nespadol. Prílišná únava spôsobila, že som ostal ležať a zanedlho ma premohol spánok.

Keď som sa prebudil a načiahol rukou, našiel som vedľa seba bochník chleba a džbán s vodou. Bol som príliš vyčerpaný, aby som o tom uvažoval, ale dychtively som jedol a pil. O chvíľu som zasa pokračoval v svojej ceste okolo väzenia a s veľkou námahou som sa zasa dostal k útržku. Až do chvíle, keď som odpadol, som narátal päťdesiatdva krokov a keď som svoje putovanie začal znova, narátal som ešte štyridsaťosem. A keď som odhadoval dva kroky na jeden yard, predpokladal som, že väzenie má 50 yardov. Narazil som však na mnohé hrany v stene a tak nemohol som si urobiť predstavu o tvare sklepenia.

Môj cieľ pri tomto pátraní bol nepatrný, preto aj nebolo nijakej nádeje, ale určitá zvedavosť ma nútkala, aby som predsa len pokračoval. Opustil som múr a rozhodol som sa prejsť priečne cez priestor väzenia. Zpočiatku som postupoval s najväčšou obozretnosťou, lebo dlážka zdanlive spoľahlivá bola zradne klzká. Konečne som si však predsa dodal odvahy a neváhal som kráčať smelo, snažil som sa ísť naprieč v línaji, pokiaľ možno, priamej. Pokročil som takto asi o desať alebo dvanásť krokov, keď zvyšok odtrhnutého okraja môjho plášťa sa mi zaplietol medzi nohy. Stúpil som naň a spadol som prudko na tvár.

Vyplašený svojím pádom, nevšimol som si hneď žiadne prekvapujúcu okolnosť, ktorá však o chvíľu,

medzitým, čo som ešte stále ležal roztriahnutý, upútala moju pozornosť. Bolo to toto: moja brada ležala na dlažbe väzenia, ale moje ústa a horná polovica hlavy hoci zdanlivo nižšie položené ako brada, nedotýkali sa ničoho. Súčasne sa mi zdalo, že moje čelo sa kúpe v studenom a vlhkom výpare a čudný zápach potuchnutých húb vystupoval k môjmu nosu.

Načiahol som sa a otriasol som sa, keď som zbadal, že som spadol práve na okraj kruhovitej jamy, ktorej rozmery som pravdaže nemohol hneď zistiť. Ohmatával som múranie práve pod okrajom a podarilo sa mi vyľúpiť malý úlomok, ktorý som vhodil do hĺbky. Niekoľko sekúnd som počúval, ako narážal padajúc na steny priepasti, konečne som počul náhle dopadnutie do vody, ktoré bolo sprevádzané hlasitou ozvenou. V tom istom okamihu som počul zvuk podobajúci sa rýchlemu otváraníu a prudkému zatváraníu dvier nad hlavou a v tom istom okamihu zasvietil slabý lúč svetla náhle temnotou a práve tak náhle zasa zhasol.

Videl som jasne osud, ktorý ma čakal a blahoželal som si k šťastnej náhode, vďaka ktorej som vyviazol. Ešte krok, a svet by ma už nikdy nezazrel. A smrť, ktorej som práve unikol, bola práve taká, akú som považoval za vymyslenú a nemožnú v rozprávkach o inkvizícii. Obete jej hrôzovlády mali si vybrať medzi smrťou za najhroznejších telesných múk a medzi smrťou sprevádzanou najukrutnejšou duševnou hrôzou. Zachovali ma pre túto. Dlhým utrpením ochabli moje nervy tak, že som sa chvel pri zvuku svojho vlastného hlasu a z každej stránky som sa stal veľmi vhodným predmetom pre ten spôsob mučenia, ktorý ma očakával.

Chvel som sa na celom tele a hmatal som nazad k stene, pevne rozhodnutý, že radšej tu umriem, ako by som sa vydal hrôzám studní, ktorých moja obrazotvornosť si teraz kreslila mnoho na rozličných miestach žalára. Za iného stavu mysle by som bol mal odvahu skončiť svoje utrpenie skokom do jednej z týchto priepastí, ale teraz bol som naozaj zbabělý. Nemohol som zabudnúť, čo som počul o týchto studniach, že totiž náhla smrť nie je ich najukrutnejším údelom.

Duševné rozrušenie ma udržovalo v bdelosti niekoľko hodín, ale nakoniec som predsa zaspal. Keď som sa prebudil, našiel som vedľa seba zase bochník chleba a krčah vody. Pálčivý smäd ma mučil a vyprázdnil som krčah na dúšok. Vo vode bolo bezpochyby čosi namiešané, lebo len čo som ju vypil, zmocnila sa ma neprekonateľná ospalosť. Hlboký spánok ma ovládol, podobný spánku smrteľnému. Ako dlho trval, prirodzene neviem, ale keď som potom zasa otvoril oči, videl som už okolo seba predmety. Prišerná sírnatá žiara, ktorej pôvod som si zpočiatku nemohol určite vysvetliť, umožnila mi zazrieť rozmery a vzhľad väzenia.

Pokiaľ ide o jeho veľkosť, veľmi som sa prerátal. Celý obvod jeho stien nepresahoval 25 yardov. Chvíľu mi táto okolnosť spôsobovala zbytočne starosti. Naozaj zbytočné, lebo čo mohlo byť bezvýznamnejšie v hroznych okolnostiach, v ktorých som bol, ako rozmery môj-

ho väzenia. Ale do mojej duše sa vkradol neprirodzený záujem o bezvýznamné veci a úporne som sa snažil vysvetliť si omyl, ktorého som sa dopustil pri meraní väzenia. Konečne mi svitla pravda. Pri svojom prvom pokuse narátal som 52 krokov, až do chvíle, keď som spadol; bol som asi na krok alebo dva od zdrapu, ale v skutočnosti som obišiel celé väzenie. Potom som zaspal a keď som sa prebudil, pravdepodobne som sa vrátil, takže som pokladal obvod takmer za dvojnásobný ako bol v skutočnosti. Môj zmätok zapríčinil, že som nezbadal, keď som sa dal na cestu, že som mal múr na pravej strane, a keď som skončil, múr bol naľavo.

Sklamal som sa aj pokiaľ išlo o tvar priestoru. Ako som hmatal idúcky o múr, našiel som veľa kútov a tak som si urobil predstavu o veľkej nepravidelnosti; taký mocný je účinok úplnej tmy na človeka, ktorý sa prebúdzá z letargie alebo zo sna.

Boly to hrany niekoľkých prehĺbenín alebo výklenkov, ktoré boly nerovnomerne vzdialené. Celkový tvar väzenia bol štvorec. Co som pokladal za múr, vyzeralo teraz ako železo alebo dajaký iný kov vo veľkých doskách, ktorých spojené hrany vytváraly tie priehlbiny. Celý povrch tejto kovovej ohrady bol pomachlený odpornými a ošklivými čmáraninami, ktoré vznikly z povier o mftvolách. Obrazy čertov hrozivého výzoru v podobách kostlivcov a iné naozaj strašné obrazy pokrývaly a špatily steny. Pozoroval som, že obrysy týchto netvorov boly síce celkom zreteľné, farby boly však vyblednuté a rozmazané, najpravdepodobnejšie účinkom vlhkého vzduchu. Všimol som si teraz aj dlážku. Bola kamenná. Naprostriedku zívala okrúhla jama, ktorej som práve unikol.

Toto všetko som videl nezreteľne a s veľkou námahou, lebo môj osobný stav sa v spánku veľmi zmenil. Ležal som teraz horeznačky vystretý na akomsi drevenom ráme. Bol som k nemu pevne priviazaný dlhým remeňom, ako by opaskom. Bol poprepletaný okolo mojich údov a tela, takže som mal voľnú iba hlavu a ľavé rameno natoľko, že som si mohol, aj to len s veľkou námahou a napätím síl, podať jedlo z hlinenej misky, ktorá ležala vedľa mňa na zemi.

Zhrozený som videl, že džbán odniesli. Vravím, zhrozený, lebo ma trápil hrozný smäd. Zdalo sa mi, že moji prenasledovatelia hodlajú dráždiť tento smäd, lebo jedlo na miske bolo veľmi korenisté. Hľadel som hore a obzeral som povalu svojho väzenia. Bola vysoko asi na 30—40 stôp a vybudovaná bola práve tak ako bočné múry. Na jednom mieste upútala moju pozornosť čudná postava. Bola to postava Času, ako býva znázorňovaná, až na to, že namiesto kopy držala čosi, čo som na prvý pohľad pokladal za namaľovaný obraz obrovského kyvadla, aké vídavame na starých hodinách.

Vo výzore stroja bolo však čosi, čo hneď upútalo moju pozornosť. Hľadel som priamo hore (lebo bol práve nadu mnou) a zdalo sa mi, že sa pohybuje. Môj dohad sa hneď potvrdil. Jeho pohyb bol krátky a pomalý. Pozoroval som ho niekoľko minút prestrašený, či skôr začudovaný. Keď som sa konečne unavil sledovaním jeho jednotlivých pohybov, obrátil som svoj zrak inde.

Slabý šramot upútal totiž moju pozornosť. Keď som sa pozrel na dlažbu, zazrel som niekoľko ohromných potkanov. Vybehly z jamy, ktorú som mal práve napravo pred očami. A videl som ich ešte, ako o závod

vyskakovaly s očami hladove svietiacimi; prtvábil ich zápach mäsa. Vynaložil som veľa námahy a pozornosti, kým som ich odplašil.

Ubehlo pol hodiny, možno i hodina (lebo som mal len nedokonalú predstavu o čase), kým som sa zase poobzeral. To, čo som zazrel, ma ohromilo a naplnilo úžasom. Pohyb kyvadla rozšíril sa skoro o celý yard. Jeho rýchlosť bola teraz, prirodzene, oveľa väčšia. Najmä ma však znepokojovalo zdanie, že kyvadlo teraz viditeľne sostúpilo. Len teraz som zbadal, že jeho spodok má tvar polmesiaca z lesknúcej sa ocele, od jedného konca k druhému boly konce zakrútené dohora a spodná hrana bola pravdepodobne ostrá ako britva. Zdalo sa, že je velikánske a ťažké, lebo spodná časť, z ktorej vybiehalo ostrie, bola mocná a široká. Kyvadlo bolo pripevnené k ťažkej kovovej žrdi a svištalo lietajúc vzduchom.

Nemohol som už pochybovať o tom, akú záhubu mi pripravili moji vynachádzaví mučitelia. Agenti inkvizítorov zbadali, že viem o studni, ktorej hrôzy boly predurčené pre takého hrdinského protivníka ako som bol ja, o studni, ktorá bola pravým obrazom pekla a ktorú pokladali za posledný spôsob svojich trestov. Iba náhodou som nezletel do nej a uvedomil som si, že práve v nepredvídateľnosti a zákernosti múk, ktoré ma čakaly, je grotesknosť týchto žalárnych smrťi. A keďže som sám nespadol do studne, nebolo už v ďalšom diabolskom pláne hodiť ma do nej a tak (keď už neostávalo nič iného) čakal ma iný, miernejší spôsob záhuby. Miernejší! Takmer som sa usmial, keď som si predstavil, akého výrazu užívam.

Prečo mám rozprávať o dlhých, dlhých hodinách hrôzy, smrteľnej hrôzy, v ktorých som počítal svištiace kývanie ocele. Piacť po piaci klesalo kyvadlo vždy nižšie pohybom, ktorý bol badateľný iba v určitých intervaloch, ktoré sa zdaly večnosťou. Ubiehalo dni, možno mnoho dní, kým sa pohybovalo tak tesne nado mnou, že má ovievalo svojim ostrým dychom. Jeho zápach vtieral sa mi do čuchu. Modlil som sa, unavil som iste nebesá svojou modlitbou, aby už čím skôr dopadlo. Stával som sa zúrivým v svojom šialenstve a snažil som sa úmorne ísť v ústrety tejto strašnej zakrivenej šabli. Potom som sa odrazu uspokojil a usmieval som sa na lesknúcu sa hračku.

Inokedy zasa necítil som už celkom nič; tento stav však netrval dlho, lebo keď som sa zasa prebudil k životu, nebadal som, že by kyvadlo sostúpilo. Možno trvalo to veľmi dlho. Tušil som však, že mučitelia, ktorí tu bývajú, zbadali moju mdlobu a svojvoľne zastavili kývanie. Keď som prišiel k sebe, cítil som, že som veľmi — nevysloviteľne chorý a slabý, ako by vysilený hladom. A pri takomto utrpení prirodzenosť ľudská vyžadovala si potravu. S bolestnou námahou, kým to len moje putá dovoľovali, natiahol som ľavú ruku a chytil som malý kúšтик, ktorý mi potkany ešte nechaly. Keď som ho dával do úst, zablysla sa mi myslou nejasná predtucha radosti a nádeje. Ale aký vzťah som mal ja k nádeji? Bola to, ako vravím, neurčitá predtucha; máme veľa takých predtúch, čo nie sú nikdy jasne vyhranené. Cítil som, že je to tušenie radosti a nádeje, ale cítil som aj to, že zahynulo priam ako sa zrodilo. Márne som sa namáhal, aby som ho znova vyvolal. Dlhé utrpenie celkom zničilo moje duševné sily. Nebol som schopný myšlienky.

(Dokončenie nabudúce.)

Kyvadlo sa pohybovalo v pravom uhle s mojim telom. Videl som, že polmesiac má mi preseknúť srdce. Bude sa dotýkať môjho plášt'a, vráti sa a bude zas a zas opakovať svoju úlohu. Nehľadiac k jeho hrozivo širokému rozkvyvu (asi tridsať stôp alebo aj viac) a váhe s ktorou klesalo a ktorá by bola mohla rozraziť aj tieto železné múry, obmedzí sa predsa na niekoľko minút len na to, že sa bude dotýkať mojich šiat. A pri tejto myšlienke som zastal. Nemal som už odvahy ďalej uvažovať. Prímkol som sa k nej s húževnatou pozornosťou, ako by som tým mohol zastaviť postup ocele.

Dolu, stále dolu klesalo. Pociťil som, šialenú rozkoš, keď som srovnával jeho rýchlosť v rôznych polohách. Napravo, napravo, sem a tam, s jačaním odsúdenca, blížilo sa môjmu srdcu kradným krokom tigra. Smial som sa zas nahlas nariekal podľa toho, ktorá predstava prevládla.

Dolu, neodvratne, neúprosne dolu. Triaslo sa už tri palce nad mojou hrudou. Pokúsil som sa šialenou prudkosťou uvoľniť svoje ľavé rameno. Bolo voľné iba od laktá k zápästiu. Dosiahol som len na misu a k ústam s veľkým úsilím, ale nie ďalej. Keby som bol mohol pretrhnúť putá nad laktom, bol by som ohmatol kyvadlo a pokúsil sa ho zadržať. No práve tak mohol by som sa pokúsiť zastaviť lavínu.

Dolu, bez prestávky, neodvratne dolu! Lapal som vzduch a zmietal som sa zúfale pri každom zakývaní. Krčovitě svieral som sa pri každom pohybe. Moje oči úporne stopovali jeho cesty hore a dolu, s nesmyselným zúfalstvom. Zatváraly sa krčovitě keď klesalo, hoci smrť bola by bývala uľahčením, veru, nevysloviteľným uľahčením.

Ešte desať, alebo dvanásť zakývaní a oceľ sa dotkne mojich šiat. Keď som to zbadal, zmocnila sa ma odrazu chladná a pokojná ľahostajnosť beznádejnosti. Ale len teraz som si všimol, že sebamenší náraz ocele na remeň spôsobí, že budem môcť ľavú ruku odtrhnúť. Ale aká hrôzyplná bola blízkosť ocele v tomto prípade. Aký smrteľný každý sebamenší pohyb. A bolo vôbec pravdepodobné, že by moji mučitelia nepredvidali túto okolnosť a neboli na ňu prichystaní?

Len čo mi hlava klesla zasa späť prebysla mi myšľou zasa tá neurčitá a neúplná myšlienka na vyslobodenie, ktorá sa už predtým ale len nejasne dotkla môjho vedomia v okamihu, keď som dvíhal jedlo k svojim horúčkou rozpáleným ústam. Teraz sa vynorila celá, síce mdlá, šialená a nejasná, ale úplná. S horúčkovitou energiou zúfalstva som sa pokúsil uskutočniť ju.

Mnoho hojlin v bezprostrednom susedstve môjho lôžka sa doslovne hemžily potkany.

Zhltny, hoci som im v tom bránil, až na malé zbytky celý obsah misky. Odháňal som ich stále rukou, ale jednotvárnosť pohybu oslabila konečne jeho účinok. V svojej pažravosti neraz sa mi pliahy zahryzly do ruky. Ponatieral som zbytkami skazeného korenistého mäsa putá všade, kde som len dočiahol. Potom som zodvihol ruku z dlážky a ostal som ležať ticho, ako by bez dychu.

V prvom okamihu bola pažravá háveď prevrpená a vyplášená zmenou a mojou nehybnosťou. Vylákaná cívla veľmi zmätene, mnoho potkanov sa vrátilo do stúnie. Ale len na okamih. Márne som sa nespoliehal na ich pažravosť. Keď zbadaly, že ležim bez pohybu, dvaja, alebo traja vyskočili na moje lôžko a ovoniavaly pás. To bolo znamenie pre hrômadný útok. Hnaly sa teraz o preteky v celých zástupoch od studne. Leply sa na drevo, preskakovali ho a v krdľoch skákaly na mňa. Odmeraný pohyb kyvadla ich nijak nevystrašil.

Svjaly sa na mojom hrdle, ich chladné čumáky hľadaly moje ústa, takmer ma udusily svojim tlakom, hnus, ktorý ani neviem vyjadriť, skoro mi roztrhol hrud' a napíňal moje srdce ťažkým a mrazivým pocitom chladu. Ešte minútu a zápas skončí. Zreteľne som cítil, že puto sa povoľuje. Vedel som, že bez pochyb je na niekoľkých miestach prežraté. S nadľudským odhodlaním som tiško ležal.

No nezmyšľil som sa vo svojich výpočtoch, ani som nadarmo nevydržal. Konečne som pociťil, že som voľný. Ale kyvadlo už dokeľha ťažko na moju hrud'. Rozrezalo látku mojich šiat.

Ešte dva rozkvyvy a ostrý pocit bolesti mi prešiel nervami. Ale udrela hodina môjho vyslobodenia. Pohybom ruky som odohnal svojich osloboditeľov. Aspoň na okamih som bol slobodný.

Slobodný a v rukách inkvizície! Len čo som sa postavil a dostal sa z dreveného lôžka hrôzy na kamennú dlážku väzenia, v tom istom okamihu sa zastavil aj pohyb diabolského stroja. Zazrel som, že je vyťahovaný hore do povale akoby neviditeľnou silou. Toto poučenie, hoci som bol plný zúfalstva som vzal na vedomie. Nepochyboval som už o tom, že na každý môj pohyb striehnu. Slobodný! Unikol som smrti v jednej polobe, aby si ma zachovali pre čosi ukrutnejšie, ako je smrť. Naplnený touto predstavou, horúčkovite som blúdil očami po železnom opevnení, ktoré ma obklopovalo. Čosi nezvyčajné, daťaká zmena, ktorú som nemohol hneď spozorovať, pravdepodobne nastala vo väzení.

Keď som vstal pochopil som odrazu tajomnú zmenu v cele. Podotkol som už že obrysy postáv na stene boli celkom zreteľné, no farby boli vyblednuté a nejasné. Tieto farby odrazu dostaly a stále dostávaly prekvapujúcu výraznosť, ktorá dodávala podobám prišer a diablov výzor, ktorý by bol vstave rozrušiť aj silnejšie nervy ako byly moje. Oči diablov s divokou a prišernou živnosťou byly na mňa uprené zo všetkých strán, aj kde predtým neboly, horely ohybným ohňom, ktorý som sa márne pokúšal považovať za neskutočný.

Neskutočný! Veď som už vdychoval zápach rozžeraveného železa. Dusivý zápach prenikal väzením. Vždy prudšia žiara odrážala sa v zrakoch, ktoré strnule hľadely na moje utrpenie. Vždy sytejšia červen sa rozlievala po maľovaných krvavých hrôzach. Hapkal som a lapal som vzduch. Nepochyboval som už o úmysloch mojich mučiteľov, najneúprosnejších, najdiabolскеjších na svete. Ustupoval som pred horúcim železom do prostriedku väzenia. Pri predstave ohnivej záhuby, ktorá bola takmer neodvratná, spomienka na chlad studne bola priam balzomom na moju dušu. Rútil som sa k jej okraju a uprene som do nej hľadel. Žiara rozžhavenej steny osvetľovala aj jej najhlbšie zákutia. No predsa ešte na okamih, plný zúfalstva, zdráhal sa môj duch chápať význam toho, čo som videl. S výkrikom som sa odtackal od priepasti, hlava mi spadla do rúk a zúfalo som sa rozplakal.

Žiara rýchle vrasťala, ešte raz som pozrel hore, triasol som sa ako v horúčke. Odrazu sa zasa čosi zmenilo v cele, tentoraz sa zmenil jej tvar. Dlho som nebol na pochybách. Pomstyčtivosť mojich nepriateľov bola pravdepodobne rozčertená, keď som im dva razy unikol, a nemal som už ďalej unikáť vládcovi Strachu. Miestnosť bola štvorhranná. Teraz som však zbadal, že jej dva uhly byly ostré a druhé dva následkom toho tupé. Hrozivý rozdiel medzi nimi rýchle vzrastal za ohromného dunenia a stenania. Za okamih sa tvar miestnosti zmenil na kosoštvorec. Zmena sa však nezastavila a už ani nedúfal, ba ani som si neželal, aby sa tak stalo. Mohol som objať červené steny, ako šat večnej noci.

„Smrť“, zvolal som „bársjakú smrť, len nie v studni!“ Bol som dôverčivý, keď som nezbadal, že cieľom rozžhaveného železa bolo vohnať ma do studne. Mohol som odolať jeho žiare? A aj keby to bolo možné, mohol som sa protiiviť jeho tlaku?

Kosoštvorec sa stále zužoval a zužoval s neodvratnosťou, ktorá mi nečovoľovala ani uvažovať. Jeho prostriedok a súčasne tedy i jeho najširšia časť byly práve nad zivajúcou priepastou. Ustupoval som, svierajúce steny ma však hnaly neúnavne dopredu. Konečne nebolo pre moje pálené a svijajúce sa telo ani kúska pevnej pôdy. Prestal som zápasit', moje utrpenie vyrazilo do jediného, dlhého posledného výkriku zúfalstva. Cítil som ako sa nachylujem nad okraj... a odvrátil som oči.

Odrazu však — zmätený šumot ľudských hlasov, prenikavý škrekot trúb, hluchý rachot hromov — ohnivá stena sa rútíla nazad. Natiahnutá ruka ma zachytila, keď som už klesal, zamdľievajúc do priepasti. Bola to ruka generála Lasalla, Francúzske vojská vnikly do Toleda. Inkvizícia bola v rukách nepriateľov.

Nemôžem od nikoho žiadať, aby uveril tejto neobyčajnej a predsa jednoduchej udalosti. Bolo by šialenstvom očakávať od ľudí, že prájmu moju rozprávku ako pravdivú udalosť, lebo ani moje vlastné smysly nemôžu všetko dobre pochopiť. Ale predsa som nie šialený — a tiež nie je to sen. Ale zajtra musím zomrieť a preto chcem dnes oblahčiť svojmu svedomiu. Zamýšľam vyrozprávať všetkým, rad domácich dojmov, ktoré ma z počiatku trápily a mučily — a na koniec ma celkom znivočily. Pre mňa byly tieto dojmy hrozné — iným budú sa snáď vidieť groteskné.

Už z dôb môjho detstva bol som známy svojou mäkkou, ovládateľnou povahou. Moja dobrosrdečnosť bola tak veľká, že vyvolávala posmech medzi mojimi priateľmi. Nadovšetko ľúbil som zvieratá; rodičia mi nemohli urobiť väčšiu radosť, ako keď mi darovali nejaké zviera. Strávil som medzi svojimi zvieratmi každý voľný okamih a bol som najšťastnejším, keď som sa s nimi mohol hrať a ich kŕmiť. Táto náklonnosť rástla s mojim vekom a bola v mojom mužskom veku prameňom najväčších radostí. Kto si raz obľúbil múdreho, milého psíčka, tomu netreba pripomínať s akou vďačnosťou sa vie také zviera odmeňovať za našu nežnosť. Je dačo nezištného, sebaobetavého v láske zvierata a najlepšie ju vie oceniť ten, kto poznal „priateľstvo“ človeka a jeho škodoradostnú „vernosť“.

Mladý som sa oženil a bol som šťastný, lebo u svojej ženy som našiel práve takú záľubu. Odhalila skoro moju lásku k zvieratám a vyhľadávala každú príležitosť, aby ma mohla najkrajšími druhmi obdarovať. Mali sme celý rad rozličných vtákov, rybiek, krásneho psa, domáceho zajaca, opičku a kočku.

Táto kočka bola neobyčajne krásne a veľké zviera s úplne čiernym kožuchom; pokiaľ bola veľmi múdra, podotkla niekedy moja žena, ktorá ináč nebola poverčivá, že vraj čierne kočky sú zakliaté bosorky. To poznamenávam preto, lebo mi to práve prišlo na um, ináč nemyslel som s tým nič zvláštneho.

Pluto — tak sa menovala kočka, bola mojím miláčkom. Nepripustil som, aby ju niekto kŕmil — robil som to výhradne ja sám a za to mňa nasledovala za každým krokom po celom dome. Dalo nám veľkú prácu, aby nechodila za mňou aj na ulicu.

Naše priateľstvo jestvovalo už niekoľko rokov; behom tohoto času — hanbím sa priznať — premenil diabol alkoholu môj charakter v zlú po-

vahu. Deň so dňa bol som voči svojmu okoliu náladovejší, podráždenejší a bezohľadnejší. Aj voči svojej žene bol som tvrdý a neurvalý. Na koniec som ju aj bil. Zvieratá tiež trpely mojou zmenou; zanedbával som ich. Vybíl som psa, opičku aj zajaca, keď mi nevdojak alebo zo starej prichylnosti prišli do cesty — ale nemal som ešte toľko násilnosti v sebe, aby som si vylieval svoju zlú náladu na čiernej kočke. Ale moja choroba sa stále zhoršovala. A na koniec musela aj kočka — ktorá zatým sostárla a stala sa popudlivou — pocíťovať na sebe moju zlú náladu.

Keď som sa jedného večera vracal z hostinca domov, domnieval som sa, že sa mi kočka chce vyhnúť. Chytil som ju za chrbát, ale ona zo strachu ľahko ma kúsala do ruky. Od zlosti začal som zúriť. Nevedel som takmer o sebe, zdalo sa mi, ako by sa bola moja duša oddelila od tela a diabolská zlomyseľnosť, so silnenou vlivom alkoholu, vnikla do každého nervu. Vytiahol som svoj vreckový nôž, otvoril, chytil som nešťastné zviera za krk a vykľal som mu nožom oko. Zardievam sa hanbou a pri opisovaní tohoto ohavného skutku trasie sa moja ruka nevysloviteľnou hrúzou.

Druhého rána, keď som sa z opojenia vyspal a bol som zase pri úplnom vedomí, zmocnila sa ma hrúza a pocit pokánia — ale bol to len slabý, nie sústredený pocit, — moja duša nemala na ňom účasti. Skoro po tom ovládla ma zas moja výstrednosť a každú spomienku na vykonaný čin utápal som vo víne.

Kočka zatým ozdravela. Pohľad na prázdnu očnú dutinu bol hrozný; ale nemyslel som, že by cítila ešte nejakú bolesť! Túlala sa ako prv po dome, ale akonáhle ma zazreľa, zdesene utekala. Odpor a chovanie tohoto zvierata, ktoré mi bolo kedysi tak oddané, ma roztrpčovalo, lebo svoju predošlú povahu som celkom ešte neztratil. Ale na miesto tohoto pocitu nastúpil skoro hnev. A aby moje znivočenie bolo konečné a neodvolateľné, vstúpil do mňa duch krutej zlomyseľnosti. O tomto temate učí nás filozofia veľmi málo. A predsa je tento duch — prisahám na svoju živú dušu — jeden z najprvotnejších a najsilnejších pudov, jedným z najelementárnejších vlastností v citovom živote človeka, udávajúcím smer jeho povahy. Kto neprištíhnuť seba sto ráz pri škaredom alebo pošetilom čine, ktorého sa dopustil len preto, lebo sa ho dopustiť nemal? Nie je v nás všetkých náklonnosť protivíť sa zákonu len preto, lebo je to práve zákon — a to pri všetkej jasnosti a pevnosti nášho

úsudku? Tento pud zlomyseľnosti ma celkom znivočil. Nevysvetliteľná žiadostivosť duše, trápiť seba samého, dopúšťať sa násilnosti na svojej vlastnej prirodzenosti, robiť bezprávie len preto, aby bolo robené — to všetko núkalo ma k ďalšiemu trízneniu nevinného zvierata.

Jedného rána ovinul som chladnokrevne povraz okolo krku kočky, načo som ju zavesil na vetev — áno, obesil som ju — v očiach majúť slzy a pokánie v srdci — obesil som ju, pretože som vedel, že ma rada mala, pretože som vedel, že k tomuto krutému činu nemám žiadnej príčiny, obesil som ju, pretože som vedel, že môj skutok je hriechom, ohrožujúcim blaho mojej nesmrteľnej duše, ktorý ma pripraví o milosť všemohúceho a nekonečného Boha. * * *

V noci zobudil ma hrmot — záclony môjho lôžka boli v plameňoch. Celý dom horel, ako viecha slamy. Moja žena, slúžka aj ja vyviazli sme z nebezpečenstva. Všetko bolo úplne srúcané — celé moje imanie zničily plamene. Bez boja oddal som sa zúfalstvu.

Nie som taký slaboch, aby som svoj predošlý nehanebný skutok považoval za príčinu tohoto nešťastia. Ale predkladám čitateľovi refaz udalostí a preto nechcem ani jeden článok vynechať. Druhý deň po požiarí prechádzal som sa po srúcaninách svojho domu. Všetky múry boli srúcané, až na jeden tenký, stojací približne v prostriedku domu a bol stenou práve pri mojom lôžku. Omietka tejto steny odolala zväčša žiaru ohňa a pripisujem to tomu, že bola len nedávno nahodená. Okolo tejto steny tislo sa množstvo ľudí a bolo vidieť, že jedno miesto na nej obzerajú s neobyčajnou pozornosťou. Slová: „zvláštne“, „neobyčajné“, zobudily moju zvedavosť. Pristúpil som bližšie a videl som, že do bielej, čerstvej omietky bol vytlačený basrelief veľkej kočky. Odtisk bol nadmieru prirodzený a verný. Okolo krku malo toto zviera kus povrazu.

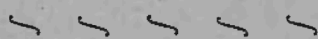
Keď som túto mátohou (lebo za nič iného nemohol som tento zjav považovať) uvidel, bol som takmer bez seba údivom a hrúzou. Ale pomaly nadobudnul som zas pokoja. Spomnel som si, že som kočku poviesil v záhrade za domom. Pri požiarí vniknul ľud do záhrady — niekto asi zviera odrezal a hodil ho otvoreným oblokom do mojej izby pravdepodobne s tým úmyslom, aby ma vyrušil zo spánku. Srúcaním múru bola táto obeť mojej ukrutnosti pritisnutá na friškú omietku a vápno pôsobením ohňa a amoniaku zo zdochliny vystupujúceho, odtlačilo obraz, ktorý som teraz videl.

Ačkoľvek ma toto vysvetlenie upokojilo, predsna nemohol som svoje svedomie utíšiť. Za celé mesiace prenasledoval ma obraz kočky a mal som akýsi neurčitý pocit, ktorý sa zdal byť ľútosťou. Dokonca som lutoval ztraty tohoto zvierata a začal som po krčmách, ktoré som teraz navštevoval, hľadať kočku, ktorá by čím najviac vyzerala ako mŕtva „Pluto“ a ktorá ju mala nahradit.

Keď som jedného dňa temer otupený sedel v krčme pochybnej povesti a odporného vzhľadu, bol som zrazu upozornený na akýsi čierny predmet, ktorý ležal na obrovských sudoch z rumu alebo z pálenky (boly to „špeciality“ tohoto brlohu). Priblížil som sa a dotknul som sa ho rukou. Bola to veľká kočka, práve tak veľká, ako môj mŕtvý miláčik a tiež tak — až na niektoré malé odchýlky — vyzerala. „Pluto“ nemala na celom tele jediného bieleho chlôpka, ale na tomto zvierati bol viditeľný akýsi nejasný flak idúci cez celé prsia.

Akonáhle som sa kočky dotknul, ihneď vstala a zamravčiac, trela sa o moju nohu. Bola ako udivená, že jej venujem pozornosť. Hľa! zviera, ktoré som hľadal! Chcel som ju hneď od krčmára kúpiť, ale ten si na kočku nerobil nárokov, vôbec nič o nej nevedel, ani ju sám nikdy nevidel.

(Pokračovanie.)

PLAKETA K MEDZINÁRODNÉMU OLYMPIJSKÉMU KONGRESU V PRAHE.

Rub plakety.

Tento rok bude sa konať v Prahe medzinárodný kongres olympijských hier. Na tomto kongrese mimo iných vecí má sa riešiť otázka, kde sa budú konať Olympijské športové slávnosti.

Lice plakety.

nemožno zakázať výrobu opia, ktorou sa živí státisíce ľudí. Komité pre opiovú otázku v Malaj-

sku navrhuje v poslednej svojej zpráve, aby sa zneužívaniu opia čelilo registráciou všetkých faj-

čiarov opia, racionovaním tejto drogy pre sprotrebiteľov a kontrolou predaju.

*Makové pole
výrobcov opia
v Indii*

*Pestitelia
narezávajú
zelené makovice*

EDGAR ALAN POE:

ČIERNA MAČKA.

(Dokončenie.)

Hladkal som ju neprestajne a keď som išiel domov, zbadal som, že kočka ma chce nasledovať. Nebránil som jej; po ceste som ju niekoľko ráz pohladkal. V mojom byte cítila sa kočka hneď ako doma a skoro stala sa miláčkom mojej ženy.

Za krátky čas sa však vo mne zobudil silný odpor proti kočke. Očakával som opak a neviem, ako to prišlo; jej neprestajné lískanie ma skoro začalo obťažovať a konečne sa mi zhusilo. Pomaly, pomaly menil sa tento pocit nevoľe a odporu v nenávisť. Vyhýbal som sa tomuto zvieraťu. Určitý pocit hanby a spomienka na moju prvšiu ukrutnosť zabraňovali mi, aby som ju trýznil. Za niekoľko týždňov som sa ovládal a nebil som ju, ale pomaly rástol môj odpor, keď som ju uvidel. Utekal som pred kočkou, ako pred morovou nákazou.

Moja nenávisť ešte vzrástla, keď som zbadal, že kočka — práve ako „Pluto“ — bola pripravená o jedno oko. Táto okolnosť bola však príčinou toho, že náklonnosť mojej ženy k zvieraťu bola ešte väčšia. Mala v sebe vysoký stupeň toho citu, ktorý kedysi aj mňa ovládal a ktorý bol prameňom mnohých čistých radostí.

Čím viac vzrástala sa vo mne nevoľa a odpor proti kočke, tým bola kočka ku mne prichyľnejšia. Nasledovala ma za každým krokom s vytrvalosťou, o jakéj čitateľ nemôže si urobiť ani predstavy. Akonáhle som si sadnul, vlezla pod moju stolicu, alebo vyskočila mi do lona a prekypovala protivnými dô-

kazmi svojej lásky. Keď som vstal, vkľzla mi popod nohy, div, že som nepadol alebo sa zavesila svojimi ostrými pazúrami za môj kabát. V takýchto chvíľach bol som často v pokušení spasť ju jedným úderom so sveta: ale vždy som sa vzpomätal, spomenul som si na svoj predošlý zločin, ale v prvom rade preto — musím sa priznať — lebo som mal z tohoto zvieraťa ohromný strach.

Neobával som sa snáď nejakej telesnej škody, rany, ktorú by mohla kočka spôsobiť; neviem ani, ako by som mohol dobre tento svoj pocit vysvetliť. Je mi hanba sa priznať — dokonca aj skutočným zločincem sa hanbím priznať — že moje pocity zdesenia a hrúzy, vyvolané týmto zvieraťom, boli vystupňované ďalším príznakom šialenejším, než si je možné vôbec predstaviť. Moja žena upozornila ma častejšie na zvláštnu formu bieleho flaku, ktorý som bol už spomenul, lebo tento flak bol jediným viditeľným rozdielom medzi týmto zvieraťom a tým, ktoré som zavraždil. Čitateľ si spomenie, že tento flak, hoci veľký, mal neurčité kontúry. Pomaly, pomaly, bez toho, že by to bolo možné pozorovať, stávaly sa kontúry zreteľnejšie. Predstavovali teraz predmet, ktorý môžem pomenovať len s počtom hrúzy, ktorý vyvolával vo mne zdesenie a bázeň ako nič iného na svete, takže by som bol toto zviera iste zabil, keby som bol mal nadostač odvahy. Bol to obraz — veď to raz musím vyjaviť — obraz strašnej, príšernej veci — šibenice! Oh, hrozný a strašný odznak zločinu a posledného súdu...

Teraz som bol ozaj úbohý, taký úbohý, ako žiaden človek na svete. A toto sprosté zviera, bezcenné ako to, ktoré som zabil — toto mizerné zviera bolo vstave trápil takto človeka, stvoreného k obrazu božiemu. Cez deň ma kočka neopúšťala ani na chvíľu; v noci ma prenasledovali desivé sny a zobudiac sa od neustáleho strachu zo spánku, cítil som teplý dych kočky na svojej tvári. Jej ťažké telo ležalo na mne ako ohromná farcha na srdci, ktorú nebolo možné odhodit.

Čo dobrého ešte vo mne bolo, to podľahlo tomuto nevýslovnému utrpeniu. Zlé myšlienky boli teraz mojimi jedinými dôverníkmi, — bol som plný najhroznejších, najčiernejších predstáv. Moja vnútorná rozvrátenosť vyvrcholila v nezkrutiteľnú nenávisť voči celému svetu a všetkým ľuďom. A obeťou mojich náhlých výbuchov hnevu bola moja úbohá, mlčky trpiaca žena, ktorá všetko trpela bez najmenšieho reptania.

Jedného dňa sišla cieľom akejsi domácej záležitosti so mnou do pivnice starého domu, v ktorom sme teraz — chudobní — bývali. Kočka išla za mnou po príkrych schodoch dolu a bol by som temer cez ňu padnul. Ovládla ma zúrivosť. V svojej zlosti zabudnul som na detinskú bázeň, ktorá moju ruku vždy zadržala, chytil som sekeru a udrel po kočke. Rana bola by smrteľnou bývala, keby ju bola trafila. Ale moja žena tomu zabránila, vpadnúc mi do náručia. Jej zakročenie vyvolalo vo mne diabolskú zúrivosť. Striasol som ju so seba a rozdrúzgal jej sekerou hlavu. Bez hlasu padla na zem.

Po tejto ohavnej vražde, chystal som sa hneď s pokojnou mysľou ukryť mŕtvolu mojej ženy. Vedel som, že sa mi nepodarí ani vo dne, ani v noci dostať ju z domu, bez toho, že by ma susedia nevideli. Mnoho plánov križovalo mi v hlave. Tak pomýšľal som na príklad na to, rozkúskovať telo na malé čiastky a spáliť ho. Pozdejšie mi napadlo zahrabať ho v pivnici. Uvažoval som tiež, či by nebolo lepšie, hodiť mŕtvolu na dvore do studne alebo vopchať ju do bedny a dať ju odniesť nosičom, akoby v nej bol nejaký tovar. Konečne prišiel som na myšlienku, ktorá pozdávala sa mi byť najrozumnejšou. Rozhodnul som sa, že telo zamurujem v pivnici, ako to v stredoveku robili mnísi so svojimi obeťami.

K prevedeniu tohoto diela videla sa mi pivnica ako stvorená. Jej múry boli ľahko stavané a len pred nedávnom ohádzané maltou, ktorá pre vlhký vzduch nemohla uschnúť. Krem toho tvoril jeden z nepoužitých komínov výstupok, ktorý bol vyplnený a ostatným múrom prispôsobený. Nepochyboval som, že na tomto mieste bude možno tehly ľahko odstrániť a po ukrytí mŕtvol v otvore, opäť zamurovať, bez toho, že by to zapríčinilo u niekoho najmenšie podozrenie.

V svojom výpočte som sa nesklamal. Uvoľnil som tehly, potom som mŕtvolu pozorne oprel o vnútornú stenu a podoprel tak, aby v tejto pozícii zostala a bez veľkých ťažkostí som otvor zase zamuroval — práve tak, ako bol prv. Nevzbudiac pozornosť, opatril som si vápno a piesok a urobil som maltu, ktorú som naniesol tak bedlive, že bola od

ostatného múru k nerozoznaniu. Keď som túto prácu ukončil, cítil som sa byť uspokojeným, že je všetko v poriadku. Po mojej práci nezostalo stopy. Odpadky na zemi som veľmi pečlivo odstránil. Triumfujúc, obzeral som sa vôkol seba a povedal som si:

„Aspoň nebola moja práca tu na darmo!“

Potom som sa obzeral po kočke, ktorá bola príčinou všetkého toho zla; bol som pevne rozhodnutý, urobiť s ňou krátky koniec. Keby mi bola v tom okamihu vbehla do cesty — bolo by o jej osude rozhodnuté. Ale pozoroval som, že zviera, súc varované mojim výbuchom zlosti, vyťušilo, že nebolo by dobre sa ukazovať. Nie je možné predstaviť si ten slastičný, krásny pocit obľahčenia, ktorý sa ma zmocnil, keď som zbadal, že zviera zmizlo. Ani v noci ma už netrápilo. Tej noci spal som zase raz pokojne, prvý raz od tej doby, čo som doviedol kočku do domu. Áno, ja spal — a spal som — ačkoľvek na mojej duši ležala farcha vraždy.

Minul sa druhý aj tretí deň a ja som svojho zlého, mučiaceho ducha nezazrel. Vydýchnuť som si, ako by som bol striasol so seba príťažké bremeno. Zviera, súc vydesené, utieklo z domu. Nikdy viac ho nevidím! Moje šťastie nemalo medzí! Spomienka na hrozný čin len málo ma rušila. Bolo zahájené pátranie; ja sa však múdre uhýbal. Aj domovú prehliadku u mňa vykonali; samozrejme našli najmenšie stopy. Mohol som pokojne pozeráť radostnej budúcnosti v ústrety. Štvrtého dňa po zmiznutí mojej ženy, prišla zrazu do domu policajná komisia, aby znova dom dôkladne prezrela. Istota, že moja skrýša nemôže byť odhalená, bola príčinou, že v mojom počínaní nebolo najmenšej stopy rozpakov. Úradníci ma vyzvali, aby som im pri hľadaní pomáhal; nasledoval som ich úplne pokojný. Žiaden kútik neušiel ich bedlivej pozornosti. Konečne sišli už po tretí alebo štvrtý raz do pivnice. Išiel som ta s nimi, viedol som ich bez najmenšieho vzrušenia a moje srdce ťtko tak pokojne, ako človeku s čistým svedomím, keď zadrieme. Ruky majúc na prsách krížom položené, prechádzal som sa pivnicou. Mal som chuť povedať nejaké drzé slovo, ktoré by bolo pánov od polície presvedčilo o mojej nevine.

„Pánovia!“ povedal som, keď sme už mali vystupovať po schodoch, „mám radosť z toho, že mňa viac nemáte v podozrení. Želám vám do budúcnosti všetko najlepšie a trochu viac zdvorilosti. Appropos! pánovia, nezabúdajte, že tento dom je neobyčajne pevne stavaný.“ (Súc opojený svojím triumfom, nevedel som vôbec, čo hovorím.) „Môžem vám povedať, že tento dom je skutočne nadovšetko pevný. Tieto múry — ako, vy už odchádzate, pánovia? — tieto múry sú priveľmi solídne.“

Preplnený svojou spupnosťou, búšil som viackrát palicou, ktorú som držal v ruke, silno do múru, práve na tom mieste, kde som zamuroval mŕtvolu milovanej ženy.

Ale Boh nech je mi milostivý a opatruj mňa pred zlovôľou nepriateľa! Ledvaže doznela ozvena tých úderov, keď akýsi hlas z hrobu odpovedal; bolo počuť vzlykajúci tón, ktorý znel najprv tlmene a zlomene, ale v okamihu vzrástol v prenikavý

plač, potom v triumfujúce vytie, aké môže vydávať len samé peklo, keď sa bolestné škreky večne prekliatych miešajú s víťazným revaním diablov pomsty.

Ako môžem vyrozprávať, čo som cítil v tom okamihu? Bez seba potočil som sa k protivnej stene. Uradníci zostali od úžasu akoby zkameneli. V nasledujúcom okamihu začalo tucet silných rúk

pracovať na srúcaní múru. Padnul. Mrtvola — značne už v rozklade, — stála tu pred očami ľudí. Ale na jej hlave, majúc hubu dokorán otvorenú a svietiac jediným žeravým okom, sedela tá desná kočka, ktorá ma svojou diabolskou mocou donútila k vražde a svojim žalostným mravčaním vydala mňa do rúk kata. Táto beštia nechala sa zamurovať do hrobu mojej ženy.

ZA OCEANSKÁ DOPRAVA POVETRÍM.

Šťastný výsledok smelej cesty vzducholode ZR 3 cez oceán z Nemecka do Spojených Štátov, vyvolal v celom svete nádeje a plány na vybudovanie pravidelnej vzdušnej dopravy obrovskými vzducholodami podobného typu cez šíre oceány. V Amerike pomýšľajú už na stavbu novej, ešte väčšej vzducholode, ako je ZR 3, ktorou chcú sprevádzať pravidelnú dopravu z Ameriky na ostrovy Havajské. Podobne pracujú konštruktéri v Anglii na otázke stavby veľkých riaditeľných vzducholodí pre osobnú i obchodnú dopravu z Anglie do Indie a Južnej Afriky, prípadne aj do Austrálie a v týchto dňoch dochádzajú zprávy, že i sovietska vláda uvažuje o zariadení vzducholodnej dopravy cez Severný Ladový oceán nad polárnymi končinami do Kanady a Spojených Štátov.

Vzducholod ZR 3 postavili Nemci pre Ameriku na základe

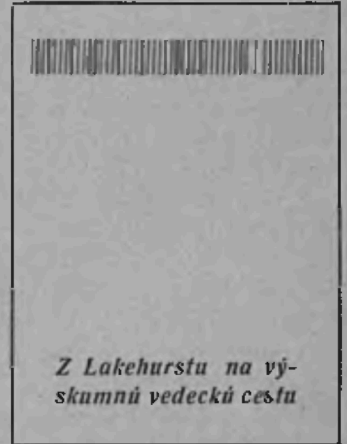
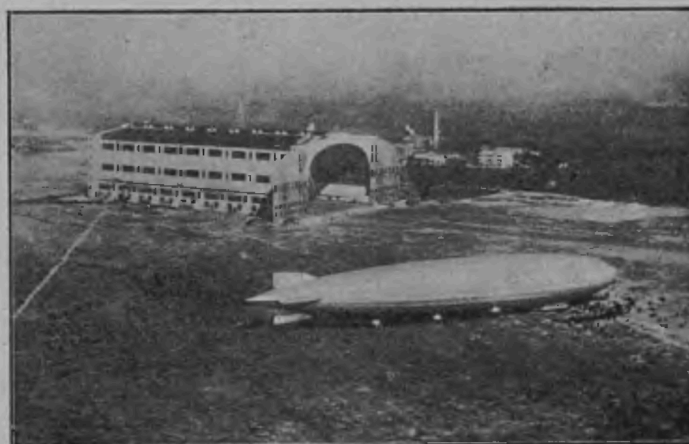
ZR 3 vo svojom novom hangáre v Amerike

mierovej zmluvy ako čiastku svojich reparácií. Vzducholod vyplula 12. októbra z Friedrichshafenu na Bodanskom jazere, kde bola vystavená a dorazila za 80 hodín a 45 minút do Lakehurstu v štáte New Jersey v Amerike, kde za pomoci 300 vojakov a námorníkov sniesla sa k zemi a bola umiestená v obrovskom hangare. Na svojej ceste urazila 5000 míl nepretržitého letu, čo je svetový rekord, ačkoľvek musela zápasit na konci cesty s protivným vetrom rýchlosti 50—60 míl za hodinu!

Cesta nemeckého Zeppelina nebola ovšem prvým preletom oceánu. Anglická vzducholod R 34 už roku 1919 preletela Atlantický oceán zo Škótska na Long Island (3130 míl) za 108 hodín a vrátila sa šťastne nazpät' za púhych 75 hodín letu.

Odlet vzducholode

Z Lakehurstu na výskumnú vedeckú cestu